

LUKU 10

10 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

10.1 Saamelaiset ja saamenkieliset

10.2 Romanit

10.3 Viittomakieliset

10.4 Maahanmuuttotaustaiset oppilaat

10.5 Paikallisesti päätettävät asiat

10.4 Maahanmuuttotaustaiset oppilaat

Maahanmuuttotaustaisten oppilaiden opetuksessa erityisenä tavoitteena on tukea oppilaiden monikielisyyttä sekä identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Siten oppilaat saavat valmiudet tasapainoiseen ja aktiiviseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden taustat ja lähtökohdat, kuten äidinkieli ja kulttuuri sekä maassaoloaika.

Maahanmuuttotaustaisia oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamiaan kieliä monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilas oppii viestimään koulun oppiainesisällöistä myös omalla äidinkielellään. Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Oppilaille pyritään tarjoamaan oppilaan oman äidinkielen opetusta.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän valintaa kuvataan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisessä tehtävässä.

Oppilaan oman äidinkielen ja suomen tai ruotsin kielen opetuksen ohella oppilaille annetaan tarvittaessa tukea myös muilla oppimisen osa-alueilla tasavertaisten oppimisvalmiuksien saavuttamiseksi. Maahanmuuttotaustaiselle oppilaalle voidaan laatia suunnitelma opintoja varten. Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai -nuori, jolle laaditaan [kotoutumisen edistämisestä annetun lain](#) mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaalle laadittava suunnitelma olla osa sitä.

Maahanmuuttotaustaiset oppilaat Limingan kunnassa

Limingassa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetus järjestetään tarkoituksenmukaisesti ja tapauskohtaisesti joko erillisissä ryhmissä tai integroiden yleisopetukseen. Järjestelyissä huomioidaan esimerkiksi suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää opiskelevien oppilasmäärä, ikä ja kielitaito.

Opetus järjestetään kielitietoisin työtavoin niin, että kukin opettaja on oman oppiaineensa kielen opettaja ja tukee oppilaan kielen oppimista. Opetuksessa

lähtökohtana on oppilas sekä hänen aikaisemmat opintonsa ja kulttuuritaustansa. Aikuisten tehtävänä on luoda turvallinen ilmapiiri, jossa erilaisuus hyväksytään ja nähdään rikkautena ja jossa jokainen kokee olonsa tervetulleeksi. Oppilaan kaikkia kieliä pidetään arvokkaana ja oppilasta kannustetaan käyttämään osaamistaan kieliä sekä aiempia opintojaan opiskelun tukena. Erilaisiin kulttuureihin suhtaudutaan avoimesti, kiinnostuneesti ja kunnioittavasti. Kulttuuritausta otetaan huomioon opetuksessa (esim. juhlat, perinteet, kirjallisuus). Opetuksessa käytettävät oppimateriaalit ja esimerkit edustavat erilaisia kulttuureja. Opetuksessa otetaan huomioon kunkin oppilaan suomen kielen taso.

Limingan kunnassa oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä ja monikielisyttä tuetaan monipuolisilla pedagogisilla ja rakenteellisilla ratkaisuilla. Näitä ovat esimerkiksi monikielisuuden arvostaminen, oman kielen ja kulttuurin tukeminen, kulttuurisen moninaisuuden huomioiminen opetuksen sisällöissä sekä kansainvälisyys ja globaalikasvatus. Lisäksi hyödynnetään oppilaan äidinkieltä ja hänen osaamistaan kieliä oppimisessa, tukemalla mahdollisuuksien mukaan oppilaan oman äidinkielen kehitystä ja ylläpitämällä tietoisuutta omasta kulttuurisesta taustasta. Oppilaan kielivaranto ja monikielisyys nähdään rikkautena. Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön yksi tavoitteista on tukea oppilaan identiteetin rakentumista.

Opetuskielen tukiopetusta hyödynnetään maahanmuuttotasaisten oppilaiden tukemisessa. Tarvittaessa arvioidaan oppilaskohtaisen tuen tarve ja laaditaan oppilaalle oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, mikäli ryhmäkohtainen tuki ja kielitietoinen opetus yksistään eivät riittävästi tue oppilaan oppimista. Limingan kunnassa valmistavan opetuksen opinto-ohjelma laaditaan mahdollisimman pian. Opinto-ohjelmassa huomioidaan oppilaan lähtötaso, opetuksen integrointi ja eriyttäminen sekä yhteistyöhön ja opiskeluhuoltoon liittyvät näkökohdat.

Limingan kunnassa oppilaan oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan joustavin järjestelyin. Opetusjärjestelyissä huomioidaan oppilasmäärä, ikä ja opetuksen saatavuus kyseiselle kielelle. Tarvittaessa selvitetään myös mahdollisuus etäyhteyksiä hyödyntävään opetukseen. Oppilaan oman äidinkielen kehittämiseen ja käyttämiseen kannustetaan koulun arjessa ja sen tärkeyttä painotetaan huoltajille vuosittaisissa keskusteluissa kodin ja koulun välillä.

Siirryttäessä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään, tulee arvioida riittävän kattavasti oppilaan kielitaidon osa-alueet. Arvioinnissa hyödynnetään olemassa olevia arviointityökaluja ja tehdään tiivistä yhteistyötä oppilasta opettavien opettajien kesken. Riittävää kielitaitoa tulee arvioida vähintään nivelvaiheissa, mutta aina tarpeen vaatiessa oikea-aikaisen siirtymän takaamiseksi. Oppimäärän tarpeen arvioinnissa otetaan huomioon, että oppilaan suomen kielen kielitaidossa saattaa olla puutteita yhdellä tai useammalla osa-alueella, jolloin kielen hallinta ei vielä riitä yhdenvertaiseen osallistumiseen koulun toimintaan, vuorovaikutukseen ja opiskeluun eri tiedonalojen kielissä. Suomen kieli ja

kirjallisuus -oppimäärään siirrytään, kun kielelliset valmiudet antavat mahdollisuuden tavoitteiden mukaiseen opiskeluun oppiaineessa.

10.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieliin ja kulttuuritaustoihin liittyvät erityiskysymykset ja kuvataan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisesti erilaisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten oppilaiden kielet, kielelliset valmiudet ja kulttuurinen tausta otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään
- minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteettien kehittymistä tuetaan
- miten maahanmuuttotastaisten oppilaiden siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään tapahtuu
- järjestetäänkö oman äidinkielen opetusta sekä miten tiedotetaan huoltajia sen merkityksestä ja saatavuudesta
- käytetäänkö maahanmuuttotastaisten oppilaan oppimisen tukena suunnitelmaa opintoja varten.